

“Ανέστη Χριστός και ζωή πολιτεύεται”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σύρου κ. Δωροθέου Β΄

Το βράδυ της Ανάστασης, όταν τελειώνει η θεία Ευχαριστία (ένα γεγονός που προτυπώνει όσο λίγα το Δείπνο της Βασιλείας του Θεού κατά τον καιρό των Εσχάτων), ο Ιερέας διαβάζει την «Ευχή του Χρυσοστόμου». Σ' αυτό το καταπληκτικό, νικητήριο κείμενο γίνεται ένας βαθύς σχολιασμός της Αναστάσιμης Γιορτής, ως εμπειρίας νέας ζωής αλλά και προσδοκίας του Μέλλοντος Αιώνας. Διαβάζει, λοιπόν, ο Ιερέας: «Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος, ἀπολαυέτω τῆς καλῆς ταύτης καὶ λαμπρᾶς πανηγύρεως».

Η γιορτή της Ανάστασης είναι το πανηγύρι του λαού του Θεού. «Nῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τέ καί γῆ καί τά καταχθόνια ...». Η κτίση γιορτάζει «τὴν ἔγερσιν, Χριστοῦ» πάνω στην οποία θεμελιώνεται και ανακαινίζεται. Μέσα σε αυτήν την φωτολουσία οι ευσεβείς και φιλόθεοι πιστοί, νυχτερινοί λαμπαδοφόροι, υποδέχονται τον Χριστό που βγαίνει από τον τάφο ως Νυμφίος ύστερα από γαμήλια γιορτή: «Πρόσελθωμεν λαμπαδηφόροι, τῷ Χριστῷ ἐκ τοῦ μνήματος, ὡς νυμφίῳ...». Σύνολη η Εκκλησία, ως νέα Ιερουσαλήμ του Κυρίου Ιησού, «αγγάλεται και χαίρει», καθώς βλέπει τα παιδιά της να μαζεύονται γύρω από την αγία Τράπεζα «ως φωστήρες θεοφεγγεῖς ἐκ δυσμῶν και βορρά και θαλάσσης και εἰως», για να φανερώσουν την καινούργια οικογένεια του Θεού.

«Εἴ τις δοῦλος εὐγνώμων, εἰσελθέτω χαίρων ἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ».

Το κάλεσμα της Εκκλησίας είναι κάλεσμα χαράς: «Πάσχα, ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτύξωμεθα». Μια χαρά που είναι προσφορά, δῶρο και δωρεά του Χριστοῦ στον κόσμο: «Ἴδου γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ...». Στην πρωτοβουλία αὐτὴ τοῦ Θεοῦ δεν ἔχουμε νὰ δώσουμε τίποτα ὡς «αντίδωρο», παρὰ μονάχα τὴν εὐγνωμοσύνη μας καὶ τὴν ἀναξιοτήτά μας. Ἐνα τέτοιο αἶσθημα μας κάνει τελικὰ ἀξιους γιὰ τὴ συμμετοχὴ στὴ χαρὰ τοῦ Κυρίου.

«Εἴ τις ἔκαμε νηστεύων, ἀπολαυέτω νῦν τὸ δηνᾶριον».

Ἡ συμμετοχὴ στὴν ἀναστάσιμη χαρὰ προϋποθέτει τὴ συμμετοχὴ στο σταυρικό θάνατο τοῦ Χριστοῦ: «συμπορευθῶμεν Αὐτῷ καὶ συσταυρωθῶμεν...». Ἡ νηστεία, ἡ προσευχή, ἡ ἀγάπη καὶ ὅ,τι ἄλλο γίνεται γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, ἀποτελοῦν φανερώματα τῆς συμμετοχῆς στὸν θάνατο τοῦ Χριστοῦ. Ὅποιος λοιπὸν πέρασε αὐτὸ τὸ επίπονο καὶ γλυκὸ στάδιο τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ μεταλλαγῆς, μπορεῖ νὰ χαρεῖ τὸ δηνᾶριο, τὶς θαυμαστὲς «ἀλλοιώσεις» που ἐνέργησε ὁ Θεὸς σὲ ολόκληρη τὴν ὑπαρξή Του.

«Εἴ τις ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας εἰργάσατο, δεχέσθω σήμερον τὸ δίκαιον ὄφλημα. ... Εἴ τις μετὰ τὴν τρίτην ἦλθεν, εὐχαρίστως ἑορτασάτω. ... Εἴ τις μετὰ τὴν ἕκτην ἔφθασε, μηδὲν ἀμφιβαλλέτω• καὶ γὰρ οὐδὲν ζημιοῦται. Εἴ τις ὑστέρησεν εἰς τὴν ἑνάτην, προσελθέτω, μηδὲν ἐνδοιάζων. Εἴ τις εἰς μόνην ἔφθασε τὴν ἐνδεκάτην, μή φοβηθῇ τὴν βραδύτητα». Ὁ Χριστὸς μιλοῦσε συχνὰ γιὰ τὴν «ώρα» Του στὴ φανέρωση τῆς δόξας Του πάνω στὸν Σταυρό. Καὶ ὅλα τὰ θαυμαστὰ γεγονότα τῆς θείας Οικονομίας πρὸς αὐτὴν τὴν «ὥρα» προσανατολίζονταν, ὅπου θὰ φανεωνόταν ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου «διὰ τοῦ Σταυροῦ». Ἀλλὰ καὶ ὁ καθένας ἔχει τὴν προσωπικὴ του «ώρα», τὸν δικό του «καιρὸ», ὅπου θὰ κάνει κτήμα τοῦ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ: «ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας» (Β' Κορ. 6,2). Εἶναι ἡ «ώρα» που κυοφορεῖ με χαρὲς καὶ λύπες, τὴν ἄλλη γέννηση τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὴ τὴν «ἀναγέννηση» ἐργάζεται ὁ Πατέρας, αὐτὴν θεμελιώνει ὁ Χριστὸς, αὐτὴν διενεργεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, μέσα ἀπὸ χίλιους δύο τρόπους.

«φιλότιμος γὰρ ὢν ὁ Δεσπότης, δέχεται τὸν ἔσχατον καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον· ἀναπαύει τὸν τῆς ἐνδεκάτης, ὡς τὸν ἐργασάμενον ἀπὸ τῆς πρώτης· καὶ τὸν ὕστερον ἔλεει καὶ τὸν πρῶτον θεραπεύει· κακείνῳ δίδωσι...».

Ἡ φιλάνθρωπία τοῦ οικοδεσπότη Χριστοῦ ἀποτελεῖ σκάνδαλο γιὰ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα καὶ σταθμά, γιατί ἡ διαγνωστικὴ σοφία Του φτάνει ὡς τὴ μύχια πρόθεση τοῦ ἀνθρώπου, ἐκεῖ που δίνεται ἡ μάχη γιὰ τὸ μεγάλο «ναὶ» ἢ τὸ μεγάλο «ὄχι» στὸ θεῖο κάλεσμα. Ὡς τι; Δώδεκα παρὰ ἓνα λεπτό (ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὴν «ώρα» τῶν «συσταυρούμενων» ληστῶν), ὅλα μπορεῖ νὰ κερδηθοῦν ἢ νὰ χαθοῦν. Στὴν κραυγὴ τῆς προσωπικῆς μας ἀβύσσου ἀπαντᾷ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, που συμπορεύεται με τὴν δική μας ἐκλογὴ. Σὲ αὐτὸ τὸ ἔλεος στηρίζεται ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα.

«Οὐκοῦν εἰσέλθετε πάντες εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ὑμῶν· καὶ πρῶτοι καὶ δεῦτεροι τὸν μισθὸν ἀπολαύετε. Πλούσιοι καὶ πένητες μετ' ἀλλήλων χορεύσατε·

ἐγκρατεῖς καὶ ράθυμοι τὴν ἡμέραν τιμήσατε· νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες, εὐφράνθητε σήμερον.».

Το κάλεσμα στη Γιορτὴ της Βασιλείας εἶναι κοινὸ για ὅλους, δῶρο και προσφορά του Χριστοῦ. Στη Νέα Οικογένεια του Θεοῦ, που εἶναι ἡ Εκκλησία, ξεπερνιέται κάθε διάκριση και κάθε διχασμὸς – πρῶτοι και δεῦτεροι, πλούσιοι και φτωχοί, ἐγκρατεῖς και ράθυμοι, «νηστεύσαντες και μη νηστεύσαντες». Ἡ ἀγάπη του Θεοῦ γκρεμίζει ὅλα τα τείχη που ἔχουν υψώσει ἀνάμεσά τους οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ φόβο. Γιατί ὁ Χριστὸς προσλαμβάνει στο Σῶμα Του ὅλον τον κόσμον, «τους ἐγγύς» και «τους μακράν» σε μια θεανθρώπινη ἐνότητα που δεν ἔχει το ὅμοιό της.

«Ἡ τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες. Ὁ μόσχος πολὺς, μηδεὶς ἐξέλθῃ πεινῶν. Πάντες ἀπολαύσατε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως· πάντες ἀπολαύσατε τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος...».

Στο τραπέζι της Ευχαριστίας ὁ Χριστὸς προσφέρει τον ἑαυτό Του σαν οὐράνιο μάννα για να μην πεινάσουμε ποτέ. Ἡ θεία τροφή μετουσιώνεται σε Ευχαριστιακὸ «συμπόσιο πίστεως», ὅπου «προσφέρων» και «προσφερόμενος» εἶναι ὁ Χριστὸς. Το βράδυ λοιπὸν της Ἀνάστασης καλούμαστε να πάρουμε μέρος στη Δεσποτικὴ φιλοξενία: «Ξενίας δεσποτικῆς, καὶ ἀθανάτου τραπέζης, ἐν ὑπερώῳ τόπῳ, ταῖς ὑψηλαῖς φρεσί, πιστοὶ δεῦτε ἀπολαύσωμεν...». Ἡ Εκκλησία γίνεται Μυστικὸς Δείπνος. Και κάθε θεία Ευχαριστία συμμετοχὴ στο «μυστικὸ Πάσχα» της Βασιλείας: «Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον, Υἱὲ Θεοῦ, κοινωνόν με παράλαβε ...».

«Μηδεὶς θρηνεῖτω πενίαν· ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ Βασιλεία. Μηδεὶς ὀδυρέσθω πταίσματα· συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε ...».

Ὁ Χριστὸς ἦρθε στον κόσμον «θεληματικὰ φτωχός», ὅπως φάνηκε ἀπὸ την θεία Ενσάρκωση και τη θεία «κένωση» του Σταυροῦ. Επομένως, «αυτοὶ που ἔχουν το πνεῦμα του φτωχοῦ», αυτοὶ που ἔχουν ἀποδεχθεῖ τη «φτώχεια» τους μέσα ἀπὸ τα βάθη της ὑπαρξῆς τους – ἓνα αἶσθημα «ἐνδείας» μπροστά στον Θεό – εἶναι ἕτοιμοι να γίνουν ἀπὸ τώρα συνδαιτημόνες του Χριστοῦ στο Τραπέζι της Βασιλείας. Με την Ἀνάσταση του Χριστοῦ δεν θρηνεῖ πλέον κανεὶς τη φτώχεια του, την υλικὴ και την ἄλλη, γιατί πλουτίζεται με ἐμπειρίες που καταργοῦν κάθε στέρηση και του παρέχουν «κρεῖττονα ὑπαρξιν» (Εβρ. 10, 34). Κανεὶς δεν οδύρεται για τις ἀποτυχίες του, τα λάθη και τις ἀμαρτίες του. Με τον θάνατον του Χριστοῦ ἐρχεται στον κόσμον ἡ ἀληθινὴ συμφιλίωση. Ἀπὸ τον τάφον Του ἀνατέλλει ἡ συγγνώμη. Ἔτσι ὁ ἐχθρικός εαυτὸς μας, ὁ ξένος και ἀντίπαλος συνάνθρωπός μας, ὅλοι συμφιλιώνονται με τον Θεὸ στη νέα πραγματικότητα της Βασιλείας.

«μηδεὶς φοβείσθω τὸν θάνατον• ἡλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος».

Ὁ Χριστὸς δεν ἦρθε στον κόσμον για να μας «παρηγορήσει» με μια ἀνακουφιστικὴ ἐρμηνεία του θανάτου. Ἦρθε για να μας ἐλευθερώσει ἀπὸ τον θάνατον. Προσέλαβε στην ὑπόστασή Του την ἀνθρώπινη φύση και ἐγένε ἀνθρωπος για να γιατρέψει ὅλες τις πληγές και τα βάσανα του ἀνθρώπου και κατ'ἐξοχήν τον θάνατον: «Εδέηθημεν

Θεού σαρκουμένου και νεκρούμενου, ίνα ζήσωμεν», κατά τη βαθυστόχαστη φράση του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου.

«Ἐσκύλευσε τὸν ἄδην ὁ κατελθὼν εἰς τὸν ἄδην. Ἐπίκρανεν αὐτόν, γευσάμενον τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Καί τοῦτο προλαβὼν Ἡσαΐας ἐβόησεν· ὁ ἄδης φησὶν, ἐπικράνθη, συναντήσας σοι κάτω. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ κατηργήθη· Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐνεπαίχθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ καθηρέθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐδεσμεύθη. Ἔλαβε σῶμα καὶ Θεῶ περιέτυχεν. Ἔλαβε γῆν καὶ συνήντησεν οὐρανῷ. Ἔλαβεν ὅπερ ἔβλεπε καὶ πέπτωκεν ὅθεν οὐκ ἔβλεπε. Ποῦ σου, θάνατε, τό κέντρον; Ποῦ σου, ἄδη, τό νῆκος; Ἀνέστη Χριστός καὶ σύ καταβέβλησαι. Ἀνέστη Χριστός καὶ πεπτώκασι δαίμονες. Ἀνέστη Χριστός καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι.».

Ἡ νίκη του Χριστοῦ πάνω στον θάνατο αποτελεί συντριβή του Ἄδη. Ὁ Χριστός εισδύει παντοδύναμος στο βασίλειο του θανάτου, στη χώρα της θνητότητας και της φθοράς, για να ελευθερώσει τις ἀνέστιες ψυχές ἀπὸ τα δεσμά του Ἄδη: «τοῦ θανάτου τὸ βασίλειον λύεις δέ, καὶ τοῦ ἄδου τοὺς νεκροὺς ἐξανιστᾷς ...». «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες ἀθάνατε, ἀλλὰ τοῦ Ἄδου καθεῖλες τὴν δύναμιν...». «Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, ἡ Ζωὴ ἡ ἀθάνατος, τότε τὸν Ἄδην ἐνέκρωσας τῇ ἀστραπῇ τῆς Θεότητος...». Ὁ «ἀφθορος» θάνατός Του μοιάζει με ὕπνο («Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητός, ὁ Βασιλεὺς καὶ Κύριος») και με παράδοση «φιλοξενία» σε τάφο - «ἐν νεκροῖς λογίζεται, ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν, καὶ τάφῳ σμικρῷ ξενοδοχεῖται». Ὅμως, σε αὐτόν τον τάφο λαμβάνει χώρα ἡ μεγάλη μάχη κατὰ του θανάτου - μια μάχη καθοριστική για την ὅλη ἐκβαση του πολέμου: «ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Αποκ. 1, 7). Ὁ κόκκος του σίτου «σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει ...». (Α' Κορ. 15, 43). Πάνω σε αὐτόν ατύχησε ὅπως φαίνεται ὁ Ἄδης: πήρε στα σπλάχνα του «αὐτό που ἔβλεπε» ἀπὸ τον «κόκκο του σίτου» - τον ἄνθρωπο του Ἰησοῦ και νικήθηκε «ἀπ' αὐτό που δεν ἔβλεπε» - ἀπὸ τη θεότητα του Σαρकुμένου Λόγου.

«Ἀνέστη Χριστός και ζωὴ πολιτεύεται». Ἡ Ἀνάσταση του Χριστοῦ αποτελεί νίκη πάνω στον δικό μας θάνατο. Ὁ Χριστός δεν πέθανε «αντί για εμάς», ἀλλὰ «για χάρη μας». Ἀπὸ την Ἀνάστασή Του ἀναβλύζει μια καινούργια «βαπτισματικὴ ζωὴ» για τη νέα ἀνθρωπότητα της Εκκλησίας: «ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν, συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. 6, 34). Μια τέτοια συμμετοχὴ στον θάνατο και στην Ἀνάσταση του Χριστοῦ γίνεται ἐμπειρία νέας ζωῆς μέσα ἀπὸ τη θεία Ευχαριστία: «ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν Ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ Ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν ἐμὸν θάνατον καταγγέλλετε, τὴν ἐμὴν Ἀνάστασιν ὁμολογεῖτε» (Α' Κορ. 11, 26).

«Ἀνέστη Χριστός καὶ νεκρός οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος. Χριστός γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τό κράτος εἰς τοὺς

αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Ἡ Ανάσταση του Κυρίου αποτελεί την «απαρχή της νέας εποχής των Εσχάτων. Ὡσπου να ἐρθεῖ αὐτή ἡ Ἡμέρα της «Επιφάνειας» του Χριστοῦ, θα ζούμε μέσα ἀπὸ μια κατάσταση προσμονῆς καὶ προσδοκίας. Ἡ Βασιλεία του Θεοῦ ὡς δυνατότητα αἰώνιας ζωῆς ἀρχισε ἤδη γιὰ τὸν κόσμος: «ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον» (Α', Ιω. 1, 2). Ὅμως τὸ Πλήρωμα αὐτῆς της Βασιλείας «οὐπω ἤκει», γιὰ νὰ θριαμβεύσει ἡ Ζωὴ πάνω στὸν θάνατο. Ὡς τότε προγευόμαστε τὴ χαρὰ της Βασιλείας μέσα στὴν Ευχαριστιακὴ κοινότητα της Εκκλησίας καὶ πορευόμαστε πρὸς τὰ Ἐσχατα, ἔχοντας τὴν Ανάσταση του Χριστοῦ Ἀγκυρὰ Ἐλπίδος.